

SAHİBİ

Ist. Yük. İslâm Enstitüsü Mezunları
Cemiyeti Başkanı
Mustafa PEKTUT

★

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Cahid BALTACI

★

IDARE MÜDÜRÜ
Mustafa YAMAN

★

Reklâm İşleri
MUSTAFA EFİLOĞLU

★

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: Rıza ÖZSU
Konya: Ali MARAŞLIGİL
Kayseri: İsmail ELİUZ
İzmir: Ali ARSLAN
Erzurum: N. Tayyar TAŞ

★

Hattat - Ressam
Turan SEVGİLİ

★

İDAREHANE

Nuruosmaniye Cad. No: 8/6
Telf.: 22 46 02. Cağaloğlu — İST.
Haberleşme ve Havale
P.K. 1315 SİRKECİ — İSTANBUL

★

ABONE VE İLAN

Yıllık 12 sayı 40 TL.
Altı aylık 6 sayı 20 TL.
Yabancı memleketlere posta ve kırı-
tasiye ücreti eklenir.
Her türlü reklâm ve ilanlar özel ta-
rifeye tabidir.

★

Yıl: 3 — Sayı: 33
Tarih: 6/7/1973

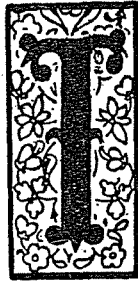
Dizgi — Baskı
İrfan Matbaası — İST.

Edebiyat

İslâmî Türk Edebiyatında Tevhidler ve Münacaatlar

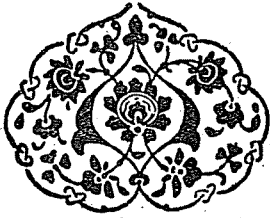
Dr. Neclâ PEKOLCA Y
İst. Yük. İslâm Enst.
Öğrt. Üyesi

— II —

EVHİDLERİN ekseriyeti kaside tarzında yazılmış olmakla berâber, başka edebî şekiller içinde de bu ne'v'e dâhil edebileceğimiz parçalara rastlanırken, bunların daha ziyâde münâcâta yöneldiğini görmekteyiz. XIII. asırda çok defa sâde bir dille yazılmış örnekleri buluyoruz. Sultan Veled'in de böyle manzûmeleri mevcut:

Karnum açdur karnum açdur karnum aç
rahmet itgıl Tangrı bana kapu aç
uçmak aşından dilerem bir çanak
nur hamîrinden iki üç bazlamaç
rahmetün eksilmeye Sen çok saç

XIV. asırda tevhidlerin nev'i içinde, planlı bir şekilde, tam bir belirtiyeye kavuştuğu görülüyor. Ahmedî'den bir örnek:

Hamd Sana yaraşur i Pâdişâh-ı bî-zevâl
kim Kadîm-i lemyezelsin ü kerîm-i lâ-yezâl
izzetün fikründe kalmış akl gonca bigi teng
kudretün vâsfında olmuş rûh lâle bigi lâ
yir ile gök tolûdur Senden velî bî-ittisâl
kamu âlemden berîsin Sen velî bî-infisâl
yir ü gökü düzüp itdün nûr ile zulmet ayân
dün ü günü nazm idüp rast kıldun mâh ü sâl
encüm ü ay ü gün ile göklere virdün safâ
yire hayvân ü nebât ile bağışladun cemâl

.....
 Evvel ü âhir çü Sensin zâhir ü bâtin dahî
 pes arada gayr var dimek tasavvurdur muhâl

Sana lâyıkdur ibâdet kim Senündürür yakîn
 halk ü emr ü lûtf u kahr u kudret ü izz ü celâl
 akl ü nefis olmuş Senün fermânun altında mutî'
 ins ü cin itmiş misâlün mücibine imtisâl

za'fumi görüp bana Sen merhamet it i Rahîm
 kim azâbuna idemez seng ü âhen ihtimâl
 benligün bendinden âzâd eylegil Sen beni kim
 bu taallûk perdesi yolumda olmuşdur vebâl

Rabbânî'den (XV. asır) :

İ kerîm ü lemyezel Sensin kamudan ibtidâ
 saltanat külli Senündür mâverâ vü mâsivâ
 bir sahîsin kim sehânun lûtfuna yokdur aded
 bir ganîsin kim du âlem Senden almışdur ginâ
 hürmetün levhinde hayrân oluban şâm ü seher
 rahmet ü fazlunda sergerdan-durur arz u semâ
 çünki tekvîn-i ezelden emr itdün emrile
 halk itdün hikmetünle akl-ı külli evvelâ
 nefis-i küll ü cism-i kül andan zuhûr itdi kamu
 müfredât-ı kâinât ü ibtidâ vü intihâ

ger disem cevhersin i Hakkum irer akla halel
 ger araz dirsem degülsün çün araz bulmaz beka

Sensin ol kim evvelîn ü âhirin ilmindedür
 Sensin ol kim tayyib ü tâhirlir itdi ilticâ
 İzzet ü ta'zîm ile ervâh-ı kudsîler gibi
 âsitân-ı fazluna yüz tutmuşuz k'oldur revâ

Fuzûlî'den (XVI. asır) :

Âferîn ey sâni'-i tenperver ü cân âferîn
 Hâliku'l-esyâ İlâhü'l-halk-ı Rabbü'l-âlemîn
 mübdî'-i âsâr-ı kudret akd-i peyvend-i vücûd
 zâbit-i erkân-ı fitrat nakşbend-i mâ' ü tıyn

sun'un eyvânında bir kandil devr-i âsuman
 san'atın dibâcesinden bir varak rûy-i zemîn
 arsa-i idrâk-i feyz-i re'fetün dârü'l-emân
 rişte-i ümmîd-i feyz-i rahmetün hablü'l-metin
 dergeh-i ta'zîm ü tekrîminde âlem kâmcûy
 hirmen-i ihsân ü eltâfında Âdem hûşecîn
 hâkden her zerre te'yîdinle bir cism-i lâtif
 âbdan her katre tevffîkinle bir dürr-i semîn

hiçkes cürm ile dergâhunda olmaz nâ-ümîd
 Senden ister kâm ger rüsvâ ve ger halvet-nişîn
 Sendin izhâr eyleyen mâşûka âşık şevkını
 âşıkı Sensin kılan mâşûk şevkıyle hazîn

.....
tâatin eyler Fuzûlî tâkat oldukça velî
hırs ile ne ravza-i Rıdvan diler ne hûruîn
hûruîn ü ravza-i Rıdvan havâ-yı nefsdür
nefsden geçmişdür ol Senden rızâ ister hemîn

Cevrî'den (XVII. asır) :

Âferîn ey bâsit-ı envâr-ı ışk
itdi zâtında zuhûr âsâr-ı ışk
virdi nûrun cevher-i ışka cilâ
kalb-i âdem buldı andan incilâ
câm-ı ışkından olanlar cür'a-nûş
oldılar âfetresân-ı akl u hûş
elleründen düşdi câm-ı ihtiyâr
dilleründen gitti ârâm ü karâr

.....
her biri bir tavra girdi bî-suur
gonceveş oldı kimi hâmûş u lâl
geldi güftâra kimi bülbül-sıfat
cilvegâhın kıldı bâğ-ı mârifet
âleme itdi tecellî hikmetün
nice bin yüzden göründi kudretün

(Devâmı gelecek sayıda)

İslâm Medeniyeti Sizindir!

**OKUYUNUZ
OKUTUNUZ
ABONE OLUNUZ
ABONE BULUNUZ.**

İslâm Medeniyeti